

Bargieł, Barbara

Nowe materiały archeologiczne z okolic Ćmielowa, pow. ostrowiecki

---

Archeologia Polski Środkowowschodniej 8, 257-259

2006

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

BARBARA BARGIEŁ

NOWE MATERIAŁY ARCHEOLOGICZNE Z OKOLIC ĆMIELOWA, POW. OSTROWIECKI

W roku 2005 Instytut Archeologii UMCS uzyskał do opracowania trzy zabytki pradziejowe. Zostały one znalezione kilka lat temu na polach ornych w okolicach Ćmielowa, pow. ostrowiecki, woj. świętokrzyskie. Niestety nie udało się ustalić ich bliższej lokalizacji.

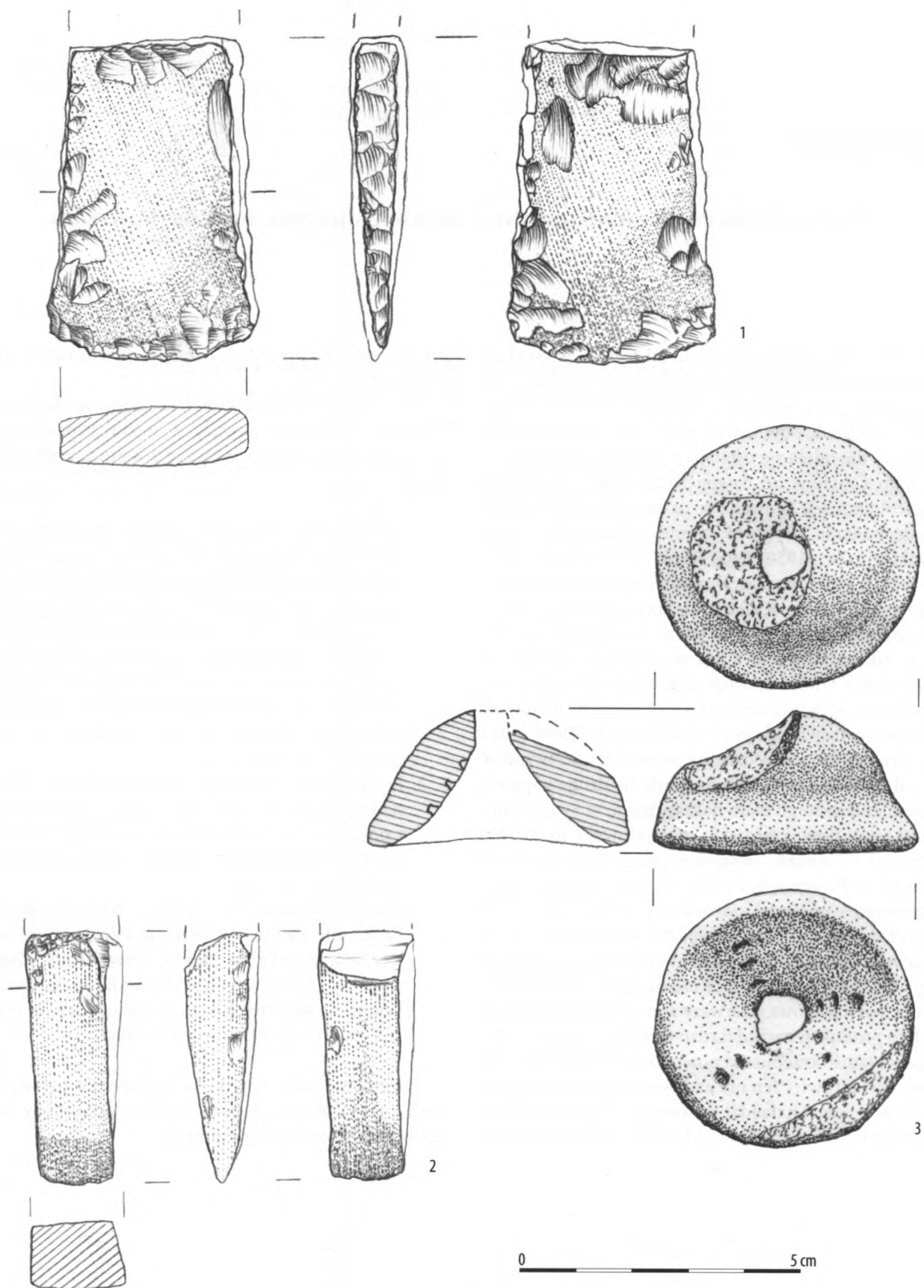
Sam Ćmielów od dawna znany jest w literaturze archeologicznej. Prowadziła tu od roku 1947 kilkulatnie badania na górze zwanej „Gawroniec” Zofia Podkowińska (1950; 1951-1952; 1955; 1961; także B. Balcer 2002). Jeszcze wcześniej terenem tym interesował się Stefan Krukowski, który prowadził prace rozpoznawcze przede wszystkim ze względu na fakt, że w odległości około 9 km na północny-zachód od „Gawronca” zlokalizowana jest kopalnia krzemienia pasiastego w „Krzemionkach Opatowskich” na terenie powiatu ostrowieckiego (Z. Podkowińska 1950, s. 96). Po drugiej stronie Wisły na wysokości „Gawronca” w odległości około 30 km znajduje się druga kopalnia krzemienia szarego biało nakrapianego w Świeciechowie-Lasku, pow. kraśnicki. Spowodowało to, że stanowisko to zostało określone jako osada „siedziba” górników. Przemawia za tym obfitość surowca krzemiennego – materiał odpadkowy, półsurowiec, półfabrykaty, jak i gotowe narzędzia. Mieszkańcy wsi na „Gawroncu” wykorzystywali dwa rodzaje surowców – pasiasty dolnoastacki z „Krzemionek” i szary turoński ze Świeciechowa. Pierwszy z nich wykorzystywany był do produkcji narzędzi rdzeniowych – siekier i dłut. Pasmowatość krzemienia powodował niejednorodność odłam, stąd surowiec ten nie nadawał się do wytwarzania wiórów, a więc i narzędzi wiórowych. Natomiast krzemień świeciechowski łatwiej łupliwy wykorzystywany

był zarówno do produkcji narzędzi rdzeniowych, jak i wiórowych.

Dwa zabytki krzemienne znalezione w okolicach Ćmielowa wykonane zostały z surowca pasiastego, ich morfologia pozwala je łączyć z kulturą amfor kulistych.

1. Przyostrzowy fragment płaskiej, regularnej siekiery czworościennej. W obrysie płaszczyznym lekko trapezowata, w przekroju podłużnym klinowata. Na powierzchniach szerszych zarówno na jednej, jak i drugiej stronie szlifowana z licznymi późniejszymi odbiciami przy krawędziach, zwłaszcza przy ostrzu. Odbicia są również widoczne na krawędziach bocznych. Wymiary: zachowana długość 5,6 cm, szerokość 3,2 cm, grubość 1 cm (ryc. 1: 1).
2. Przyostrzowy fragment czworościennego dłuta szlifowanego na całej zachowanej powierzchni z pojedynczymi odbiciami na ściankach. Wymiary: zachowana długość 4,4 cm, szerokość 1,6 cm, grubość 1,2 cm (ryc. 1: 2).
3. Przęślik gliniany to forma wklęsło-wypukła. Na stronie wklęsłej zdobiony jest delikatnymi dołeczkami w układzie krzyża. Przeciwna strona wypukła została współcześnie lekko uszkodzona. Wymiary: średnica 4,6 cm, wysokość 2,5 cm (ryc. 1: 3). Kultura pucharów lejkowatych.

Zaprezentowane zabytki są typowe dla neolitycznych materiałów z obszaru Sandomierszczyzny, nie mniej jednak godne odnotowania.

Ryc. 1. Okolice Ćmielowa, pow. Ostrowiec Świętokrzyski. Zabytki: 1 – fragment siekiery; 2 – fragment dłuta; 3 – przęślik gliniany.
Rys. Z. Jedliński.

LITERATURA

- Balcer Bogdan
2002 *Ćmielów – Krzemionki – Świeciechów. Związki osady neolitycznej z kopalniami krzemienia.* Warszawa.
- Podkowińska Zofia
1950 *Osada neolityczna na Górze Gawroniec w Ćmielowie, pow. Opatów.* Wiadomości Archeologiczne 17, s. 95-143.
- 1951-1952 *Prace wykopaliskowe na stanowisku „Gawroniec-Pałyga” w Ćmielowie, w pow. opatowskim 1950 r.* Wiadomości Archeologiczne 18, s. 201-242.
- 1955 *Sprawozdanie z prac wykopaliskowych na Górze Gawroniec (Pałyga) w Ćmielowie, pow. opatowski w 1954 r.* Sprawozdania Archeologiczne 1, s. 11-17.
- 1961 *Spichrze ziemne w osadzie kultury pucharów lejko-watych na „Gawroncu-Pałydze w Ćmielowie, pow. Opatów.* Archeologia Polski 6: 1, s. 21-63.

BARBARA BARGIEŁ

**NEW ARCHAEOLOGICAL MATERIALS FROM THE VICINITY OF ĆMIELÓW,
OSTROWIEC ŚWIĘTOKRZYSKI DISTRICT**

SUMMARY

In 2005 the Institute of Archaeology at the Maria Curie-Skłodowska University in Lublin received to analysing three artefacts found in the neighborhood of Ćmielów. That place figures in archaeological literature since Zofia Podkowińska started in 1947 to excavate a site called *Gawroniec* (Z. Podkowińska 1950; 1951-1952; 1955; 1961; also B. Balcer 2002).

A clay spindle whorl of concave-convex form, adorned with subtle little pits, arranged in the shape of cross, can be united with the Funnel Beaker culture.

A morphology of flint founds - i.e. a chisel and one fragment of an axe, both made of banded flint raw-material (Fig. 1: 1, 2) – allows to linked them with the Globular Amphora culture.

Dr Barbara Bargieł
Instytut Archeologii UMCS
Pl. M. Curie-Skłodowskiej 4
20-031 Lublin